

IN DIT NUMMER

- 63. Voorwoord.
- 64. Activiteiten / Website WVL Gidsenkringen.
- 65. Lidmaatschap 2010 / Jaarboek 2009.
- 66. De memoires van P.Quaegebeur. (slot)
- 70. M.H.S Vindictive. (slot)
- 74. De Noordzee (1).
- 78. Lucas Catherine&TAZ&Leopold&Oostende.
- 80. Zeevaartermen (6).
- 82. Papa Dauphins.

Norbert Slambrouck
Redactie
Bestuur
Pierre Quaegebeur
Lucien Valcke
Raf Plasschaert
Dirk Beirens
Etienne Pitteljon
Norbert Hostyn

Cover: Spaans Huisje anno 1981 door Charles Geuvels

STEUNENDE LEDEN

Wouters Julius
Degelin-Selis
Vigne Andre

Perdaens André
Versluys Willy

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

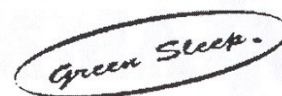
Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

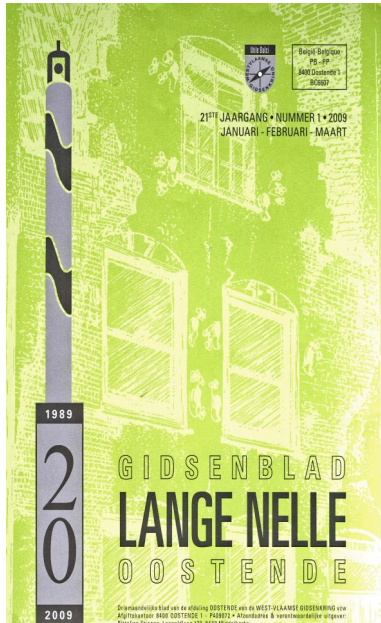
**100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT**
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.
Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)
Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
21ste jaargang
Nr 4– oct-nov-dec. 2009.

Colofon

Eindredactie en correspondentie
Etienne Pitteljon
etienne.pitteljon@telenet.be

Redactieleden:

Dirk Beirens, Annie Storme, Etienne Pitteljon
Marcel Leeuwercx, Piet Daman,
Jeannine Laplasse.

Verantwoordelijke uitgever:

Etienne Pitteljon
Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.
Overname mag mits bronvermelding.

Vormgeving: E.Pitteljon
Voorzitter: Norbert Slambrouck

Dispatching:

Tel/Fax; 059 / 807.381
e-mail: lange_nel@hotmail.com

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
380-0049184-76

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 25€
Steunend lid: vanaf 25€

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

Voorwoord

*Het was echt zomer...met zon, warmte en wind.
Iets om met volle teugen van te genieten*

*De zomerwandelingen van onze gidsenkring kenden
succes.*

*'t Was ook leuk om met blije mensen op stap te gaan.
Het schonk bovendien beide partijen en zalige voldoening.*

*De Stene-wandelingen trokken heel wat volk, waaronder
zelfs enkele Stenenaars.*

*Zo zie je maar dat ook bij de bewoners belangstelling was
voor hun omgeving en geschiedenis.*

*Ook met Open Monumentendag konden we ons beste
beentje buiten zetten.*

*Nieuw waren de tochten naar de Thorntonbank die veel 7
bijval hadden.*

*Als er eens iets minder meeviel, was het het weer:
de mist was oorzaak van een zoektocht naar de zoekathe-
dralen, bij windstille roerden ze niet en bij te veel wind ...
Toch was het steeds een leuke zeetocht met boeiende en
aanschouwelijke verhalen onderweg.*

*Op Open Bedrijvendag en ook op de Dag van de
Architectuur konden we in Oostende weer uitpakken met
prachtige projecten.*

*Oostende is meer dan een 'Stad aan Zee'
Oostende werft niet alleen, Oostende werkt.
En dat mogen wij als gids in de verf zetten..*

De voorzitter

N.Slambrouck

ACTIVITEITEN KALENDER

VOOR ALLE ACTIVITEITEN DIENT TE WORDEN INGESCHREVEN BIJ
Patricia Veris—tel: 059/806.239 of email patricia.veris @skynet.be

Vrijdag 13 november 2009 Spaans Huisje, Christianstraat, 67 Oostende om 20u00
Lezing door Bart Slabbinck “ De toekomst van ons militair erfgoed ”
Inkom: leden gratis—niet leden 2,5€

Zaterdag 30 januari 2010 om 14u30 Geleid bezoek aan het “ Museum voor sleutel en slot “
Nieuwpoortsesteenweg 336 Koksijde-Oostduinkerke
Algemene inkom: 1,25€

Vrijdag 26 februari 2010 Spaans Huisje , Christinastraat, 67 Oostende om 20u00
Voordracht door Freddy Hubrechtsen “ Vestingen en militaire gebouwen van Oostende in
het verleden”
Inkom: leden gratis—niet leden 2,5€

Wij kijken uit naar een bezoek aan het bedrijf “ Electrawinds “, de
gerestaureerde Peperbusse en een “Dela Censerie”wandeling in Brugge.
Meer info in ons volgend nummer 2010/1

Activiteit ingericht door de WVJ Gidsenkring Ieper– Poperinge

Op zondag 20 december wordt het 100 jarig overlijden herdacht van dichter Omer Karel De
Laey in Sint-Jozef Hooglede (de Geete).

Hij is een niet genoeg bekende dichter ver vooruit op zijn tijd, te jong gestorven, die momenteel
door Nederlanders beter bekend is dan hier en in een gerenomeerd tijdschrift " Kritisch literatuur
Lexicon" vorig jaar aangehaald werd als: " Een van de grootste stilisten van de Vlaamse litera-
tuur".

Er wordt een wandelpad geopend (3,5 km) met gedichten en er is een herdenkingsfeest.

Bezoek aan woning, kerk en graf met gids.om 11u 13u30 14u30 15u30 in zaal Geitenhove
Amersveldestraat, 7 Hooglede

NIEUWE WEBSITE

www.westvlaamsegidsenkring.be

Sinds 8 augustus 2009 staat de website van de koepelvereniging West-Vlaamse Gidsenkring
online.

De bedoeling is dat de zeven zusterverenigingen nauwer samenwerken.

De informatie vermeld op deze site is velerlei:

- Provinciaal bestuur
- Doelstellingen
- Actueel nieuws
- Lidmaatschap
- Verschenen jaarboeken
- Aangesloten gidsenkringen

Per aangesloten kring krijgt u een overzicht van het bestuur, de activiteiten die ze inrichten, de in-
houdsopgave van hun tijdschriften en het contactadres.

LIDMAATSCHAP 2010

Het lidmaatschap 2010 gaat in op 1 januari 2010 en houdt in: ons driemaandelijks gidsenblad met activiteitenkalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (aan verminderde prijs) aan onze voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen.

Als extra krijgt u het jaarboek 2010

Het lidmaatschap voor 2010 bedraagt:

- gewoon lid: 15 euro. (voor buitenland 20 euro)
- gezinskaart: 20 euro.
- steunend lid: vanaf 25 euro.

Dit kan worden overgeschreven met behulp van ingesloten formulier op bankrekening 380-0049184-76 van de Gidsenkring Lange Nelle Oostende vzw, Christinastraat, 67 Oostende

**Om administratieve redenen ontvangen wij uw lidgeld liefst
vóór 31 december 2009.**

Indien het adres van de bestemming verschillend is van het adres van de opdrachtgever, gelieve dan dit adres te vermelden in de mededeling. De gezinskaart en steunende leden kunnen met 2 personen deelnemen aan de verscheidene activiteiten.

Wij hopen dat de inhoud van ons blad in 2009 aan uw wensen heeft voldaan en hopen u terug als lid in 2010 te mogen verwelkomen.

Het bestuur

JAARBOEK 2009 **WEST-VLAAMSE GIDSENKRINGEN**

Het Jaarboek 2009 van de West-Vlaamse Gidsenkringen

“West-Vlaanderen in Beeld - Kunst op straat (Deel I)”

kunnen de leden, op vertoon van hun lidkaart 2009, bekomen bij Azuriet Reizen - Kastanjelaan, 3 te Oostende.

Het boek kan ook, mits voorafbetaling van 2,5€ op rekening nummer 380-0049184-76 t.n.v. Gidsenkring Lange Nelle vzw, met vermelding “Jaarboek 2009” opgestuurd worden.

DE MEMOIRES VAN PIERRE QUAEGBEUR (slot)

Pierre Quaegebeur

Vooraf

n.v.d.r. : de memoires van neef Richard Quaegebeur verschenen in dit tijdschrift onder de titels “Gebonden jeugd” van 1998, jg. 10, nr. 1 t.e.m. 1999, jg. 11, nr. 1 en “Aan wal” 2000, jg. 12, nr. 3 t.e.m. 2002, jg. 14, nr. 1.

In deze bijdragen vindt de lezer ook heel wat verwijzingen naar de familie Quaegebeur in Brussel en Oostende.

Deel 1, 2 & 3 kon u lezen in Gidsenblad, jg.21, nr.1, 2 & 3, 2009

DEEL 4 De Spey

intro

Het schip “den Angèle” van de familie Quaegebeur voer eerst van Antwerpen naar Gent waar het 160 ton katoen in pakken van 50 kg laadde met bestemming het Franse Rouen. Daar moest de lading overgeladen worden op een kustvaartuig met eindbestemming Engeland. Maar de oorlog stak daar een stokje voor.

vervolg

In Mariakerke, een kleine, rustige gemeente met veel hofsteden en een landelijk karakter, vlak bij Gent, werden wij meteen door de plaatselijke jongeren “herdoopt”: kozijn Leopold werd Pólke, mijn zuster Simonne kwam er goed vanaf als Simoone en ik werd Pier, punt uit!

Na onze ervaring in Oostende waren we pas terug aan boord toen er een verordening van de “Kriegsmarine” bekendgemaakt werd waarin stond dat alle platbodems categorie 38m x 5m zich moesten melden in een bepaalde basis van de Kriegsmarine voor “Inspekzione!”; Belgische 38m-spitsen hadden een groot draagvermogen (350 ton en meer) en een zeer uniform ruim.

“Die Angeele” moest zich melden in Düsseldorf en toevallig zo ook de spits Agora van ons ma haar zuster Josefin, echtgenote Norbert Boshuizen (De Bet), de ouders van onze Lé-o...pol (Leopold) in

Mariakerke verder Polke genoemd ondanks het krachtige protest van tante Jos.

Vanuit Gent voeren beide schepen naar Mariakerke alwaar “tante Marie en pere Louis”, gepensioneerde schippers in een rijhuisje met moestuin en kippenren woonden ... in de Speystraat, hierna “de Spey” genoemd.

Tante Marie, in familiekring “de prikkelpot” genoemd, zag dat helemaal niet zitten om de verhuis van twee schepen te bergen en de families en kinderen te herbergen. Het begrip “prikkelpot” wordt later toegevoegd...

Wij werden doorverwezen naar Maurice en Anna Tack, rustige groentenboerens met een zee van ruimte in allerlei leegstaande stallingen en een kast van een huis waar voordien alle familieleden van Maurice en Anna – te veel om op te noemen – hadden samengewoond en ook sommigen gestorven waren.

Flug werd alles gepland en meteen uitgevoerd en we trokken dus ten voorlopigen titel in bij boer Tack. Eenmaal de definitieve plannen van de Kriegsmarine gekend waren, zouden we desgevallend met z’n allen verhuizen naar een andere geschikte woning maar nu was “schnell melden zum Kriegsmarine Amt” de boodschap.

De verhuis van de twee schepen naar boer Tack was een vluggertje en meteen nam “die Angeele den Agora” op sleep, bestemming Düsseldorf. De twee schippers voeren dus alleen en wij bleven aan de wal met ons ma en tante Jos(ephine).

De Speystraat was een hobbelige kasseiweg die na een paar honderd meter overging in een dreef met aan beide zijden hoge bomen, grachten, weilanden en velden, meestal afgezet met prikkeldraad. Het einde van de dreef liep op een vijfhoek met in het midden op een heuveltje “ne kruis lieven Heere”. Voor ons was dat prachtig nieuw te verkennen speelterrein maar, net zoals voordien op de Conterdam, vlogen we pardoes naar de dorpschool ... “over de bruege”.

Tijdens de aftocht van het Belgische leger was ook de elektrische hefbrug in Mariakerke opgeblazen maar zoals gebruikelijk bij de Duitse bezetter, werd alles snel en grondig aangepakt. Brokstukken en puin ruimen, drie “spitsen” opvorderen; die drie schepen laden met zand tot op strikt afgemeten diepte, houten brug in drie delen, op Duitse vrachtwagenbreedte plus één voetgangerspad op de drie schepen “getimmerd”, zodat het middelste schip het middenstuk van de brug er tussenuit kon varen wat een vrije doorvaart voor de scheepvaart toeliet.

De schippers en hun echtgenotes, de schipperinnen, waren druk in de weer met het heen en weer “verhalen” van het middelste schip, het was handenarbeid op de ankerlier zowel voorop als op het achterdek. De drie bruggdelen moesten perfect ineenvallen als een mecano en onmiddellijk operationeel zijn voor de Weermacht. Verkeerde handelingen, al dan niet gepland, werden door de bezetter meteen beschouwd als sabotage en dus brutaal en meedogenloos afgehandeld: Feldpolizei of Gestapo, verhoor in de bijgebouwen van de Kommandatur, gevangenis of concentratiekamp. De details van dergelijke tussenkomsten worden in deze samenvattingen niet verder besproken. Het ritueel van de brug openen voor de scheepvaart en terugplaatsen voor voertuigen en voetgangers nam algauw enkele uren in beslag; te laat op school of te laat terug thuis werd altijd rechtgezet door het cliché: “de bruege waas oapen”. De scheepvaart op het kanaal Gent-Brugge verliep rustig: een stoomsleepboot met als sleep drie à vier spitsen kwam overeen met één schutting in het sas van Brugge. In het begin was het hele bruggebeuren voor de mensen van de wal “indrukwekkend”: “aol zeulke deingen aop da woatere ... a moar meinsch toch!” Onze schippers waren handige kerels in het “verhalen” van schepen; een dagelijkse bedoening in Antwerpen. De verhaaldraadjes worden met de bijboot al wikkelen uitgebracht en op de ankerlier met mankracht werd het schip van de ene ligplaats naar de andere verhaald. De mankracht was samengesteld uit burens, gepensioneerde schippers of schippers van “liggers uit het Graandok”. Als er maar geen doksleepboot aan te pas kwam. In Antwerpen dagelijkse kost!

Ondertussen moesten wij, Simoone, Polken en ik (=Pier) ons inburgeren in al dat nieuw gedoe. Anna Tack was een zeer corpulente en even goedgehartige vrouw. Ze had nooit kinderen in huis gehad en werd al eens overrompeld door wat zij “smeytters” noemde, niet bepaald synoniem voor “liefzakjes”. Maurice, een hardwerkend klein boerke, kon babbelen zonder adem-pauze, was altijd “barrevoets” in zijn klompen of kloefen en kreeg meerdere malen ambras met de twee schipperinnen die erop stonden dat hij “z’n eigen moest wassen”! De man had daar geen oren naar, hij schoof gewoon mee aan tafel en begon te babbelen over politiek, den dikken champetter, de pastoor en zijn dagelijkse beslommeringen.

Wij moesten ook leren alles te eten maar voor de pappen in al hun variaties – toasjespap, keerepap, vlokkenpap, zemelenpap en meer van dat lekkers – waren wij niet bepaald enthousiast. Het schoollopen in Mariakerke werd dus een dagelijks “moeten”. Vanuit de Spey nen onmiddellijke omgeving waren we toch met een vijftiental meisjes en jongens. De meisjesschool was nabij de dorpskerk en wat verder dan de jongensschool. Simoone, Polke en ik moesten dus naar school. Ons schoeisel, “bottinnen”, liet ons natuurlijk niet zo vrij als de lokale jeugd op “kloefen”. De verstandhouding met de jongeren verliep eerder stroef; er waren heel wat spanningen en de lokale uitdrukking “k goa meine kloefe oep hè muyle kloape” werd gemeengoed. En op een gewone dag was het opeens zo ver ... we keerden na schooltijd terug naar huis en ’t klonk weer van: “schèpen de wèpere alover de maost die steikt den hound zijn koodeke vast”, terwijl er een aan Simoone haar paardenstaart trok. Ik bokste er meteen op los en wist van geen ophouden meer ondanks het bloederig gelaat en het gehuil van de kerel die het op een lopen zette zonder kloefen; ook de anderen hielden het voor bekeken en spurten naar huis. De vechtpartij kreeg een lang staartje: thuis een sermoen door ons ma, tante Jos, Anna, Maurice om beurten en ter aanvulling in de herhalingen!

’s Anderendaags moest ik meteen bij de hoofdonderwijzer komen die me de “levieten” las. Toen ik, te laat natuurlijk, in

de klas kwam, werd het aan beide zijden doodstil. In elke studiejaar zaten toen nog twee studiejaar voor één leraar. “Ga zitten,” zei de meester. Mijn handen waren bloederig opgezwollen en deden pijn maar de vrije doorgang van de “scheipers” was gewaarborgd. Incident gesloten.

Al vlug leerden wij het lokale taaltje maar, onder ons, spraken wij ons eigen schippers-taaltje. Anna en Maurice spraken uiteraard hun eigen dialect en vaak ergerden zij zich aan ons woest gedoe ... “smeyters”! Wij hadden twee fietsjes voor ons gedrieën wat soms aanleiding gaf tot gekwetter en het wegsteken van de fietsen door tante Jos ... nog meer ambras.

Het dorp functioneerde zoals toen de norm was en volgens de klassieke hiërarchie: pastoor – onderpastoor – burgemeester – gemeentesecretaris – dokter – hoofdonderwijzer en niet te vergeten de champetter, alles d’erop en d’eraan. Ook de vroegere gewoontes werden gerespecteerd zoals bv. misdrijf op school = met de knieën in de klompen en de handen op het hoofd of handen vooruit en zonder wegtrekken de regel afwachten. Meneer pastoor op stap voor het toedienen van de laatste sacramenten met escorte slippendragers en belgerinkel: iedereen op straat mutsen af en op de knieën.

We hadden al vlug lokale vrienden en vriendinnes: Albert (den Beer), Alfons (Fons), Laurens (den drieke), Gilbert (den Duits), Marie Wille, Alfonsine De Swaef. De pompon uit de straat, Georgette Braet, ging naar Gent naar school en vond ons maar een stelletje boerkens; zij was wel netjes gekleed. Onder de jongens waren er al 14- en 15-jarigen die fabrieksarbeider waren in Gent bij den UCO en ze .... rookten en ... hadden een lief om te vrijen, niet zo een beetje totten maar echt vrijen!! Zo waren er enkele bij die rookten en spuugden, stoer gedoe!

Vrij onverwacht nieuws kwam er via ... via ... uit Nieuwpoort waar grootvader Quaegebeur was aangereden door een Duitse motorfiets, een ongeluk! Mijn moeder en ik met de fiets, voorzien van de nodige gesmeerde boterhammen op weg naar Nieuwpoort ... langs de vaart ... Mariakerke-Beernem-Brugge-Plassendale-Nieuwpoort, ongeveer 80 km.

Bompa was er erg aan toe, had veel pijn in de rug en is dan vlug overleden en eenvoudig begraven. Behalve de familieleden die in Nieuwpoort woonden was er toen niemand bereikbaar; de hele kuststrook was trouwens “Sperrgebiet!”. Ma en ik fietsten terug naar Mariakerke, een fietstocht waar ik hoog mee opliep. Simoone en Polke vonden dat maar niets maar Maria Wille was mijn supporter en vond dat wel dege-lijk een prestatie.

Ondertussen kwamen de twee schepen, Angele met de Agora op sleeptouw, terug uit Duitsland, beide afgekeurd voor de ombouw tot landingsvaartuigen. Het feit dat de dienstdoende officier van de Kriegsmarine die instond voor de al of niet goed- of afkeuring, vóór de oorlog scheepsagent en bevrachter was in Rurhort en die “Angeele und die Schifmann” herkende, zal wel doorgewogen hebben bij de beslissing om de beide schepen af te keuren en terug “in de vaart” te brengen. Vermits in de Spey alles functioneerde zonder dat men dat evenwel de perfectie kon noemen, werd besloten dat den Angele den Agora op sleep zou nemen, dat de twee zusters, ons ma en tante Jos om beurten de reis zouden meemaken met de twee schippers en er dus één vrouw ook beurtelings aan wal bleef bij Maurice en Anna Tack om te zorgen voor de drie schoolgaande “lieverdjes”.

Ondertussen waren wij gedrieën met grote onderscheiding ingeburgerd en spraken wij een echt boeventaaltje; deden mee met alle mogelijke en onmogelijke spelletjes; er werd gebold, gevoetbald, oorlogje gespeeld in de loopgrachten van het Belgisch leger met ransels, helmen en riemen allerhande aan, er werden bedriegputten gedolven en met water en koedrek gevuld, er werd geschermd, gefietst, getrontinet, geroepen, getierd, verwijten gemaakt en we vloekten als ketters. Eens de onder water staande weiden bevroren waren, werd er geschaatst, geslierd, met kloefen natuurlijk en met sleden en ijsstoelen gereden.

Op den buiten, zoals in de Spey trouwens, gingen de mensen bij de burens of bekenden direct “langs achter” of langs een zijwegel-tje binnen. De voordeuren werden zelden geopend en deurbellen waren van het type draaien, terugdraaien en nog eens draaien

en lieten, in plaats van belgerinkel, een “roestig krassend gepiep” horen; dus nog maar een paar maal over en weer draaien om het gekras binnenshuis goed te laten doordringen.

In de wintermaanden wanneer het bij valavond vlug donker werd, speelden wij in groepjes, “spook”. Bieten of rapen werden uitgehold, neus, mond en ogen uitgekerfd, binnenin kwam een kaars die het “doodshoofd” tot leven bracht, het werd op een stok geprikt en in de voortuin geplaatst bij wat wij “broekschijters en scheefzijkers” noemden, waarna wij “aanbelden” en nog eens “doorbelden” en ons toen wegstaken. Meestal gingen de voordeuren na veel getrek, gekreun en een pittige vloekenserenade open ... tot opeens onze doodskop met zijn scheve grijns opviel waarna er soms gegild werd of soms een litanie liefdesbetuigingen aan het adres van de “hedendaags jeugd” geroepen werd. Het woord “smeyters”, zoiets als “smeerlappen” werd zonder blozen herhaaldelijk gelanceerd.

Tijdens dergelijke evenementen was Polke de pompon en hij was niet te houden en met hun speciale lessen en catechismus konden ze “de pot op”. Polke had het meer dan moeilijk op school en kreeg elke dag aparte les thuis van zijn (dikbetaalde) onderwijzer; Anna Tack leerde hem ook elke dag de catechismus zodat hij “mee” moest om zes uur 's morgens naar de kerk in het dorp ter voorbereiding van zijn plechtige communie; elke dag gedurende zes weken. Aangezien hij zijn communie nog niet gedaan had, moest er een tussenoplossing gevonden worden. De onderpastoor zorgde, na veel gebrande kaarsen, dat Polke ondertussen voor de eerste communie ter heiligen tafel mocht naderen. “Ons manneken” kreeg het kwaad en geraakte overdonderd door al dat communiegedoe; er bleef praktisch geen tijd over om mee te spelen.

Tijdens de vakantie vaarden wij mee, respectievelijk met den Angele en den Agora, en dit “zonder” vrienden uit de Spey, ondanks onze beloften dat die en die mocht “meevoaren”. Het was oorlog, gevaarlijk, er was tekort aan alles en nog wat en kinderen “van de wal” aan boord, dat was te gevaarlijk.

Pol en ik moesten onze plechtige communie doen: koets met roodfluwelen zittingen en bekleding, koetsier met hoge hoed en versierde zweep, twee paarden met blinkend koper op de garelen; iedereen in het nieuw, feestmaal voor de familie en Anna en Maurice, geschenken, drinkgeld, felicitaties, kussen, ook van oude tantes met lelijke snorharen. Wij waren nu echte “moaten” van de Spey, maar ... de communie achter de rug, einde schooljaar, een niet in te schatten woordenschat verwerkt in een echt boeventaaltje ... het was wellekens geweest.

We vlogen alle drie naar 't pensionaat.

Punt uit.

(slot)

HMS VINDICTIVE (slot)

De raids op Zeebrugge en Oostende in W.O. I

Lucien Valcke

OOSTENDE

De haveningang van Oostende lag, zoals nu nog, tussen twee staketsels die $\pm 500\text{m}$ in zee uitsteken.

De Duitse verdediging bestond uit verscheidene batterijen met zwaar geschut en het verhinderen van een ontschepping werd verzekerd door lichtere kanonnen en mitrailleur-nesten, loopgrachten en prikkeldraad. Het flottielje onder bevel van commodore LYNES, scheidde zich op ± 15 mijl van Oostende af van het gros dat richting Zeebrugge voer.

De voorbereidende beschietingen op de Duitse batterijen met de monitors begonnen om 23.20 uur en volgens plan werd ook een rookgordijn aangelegd met snelle motorboten.

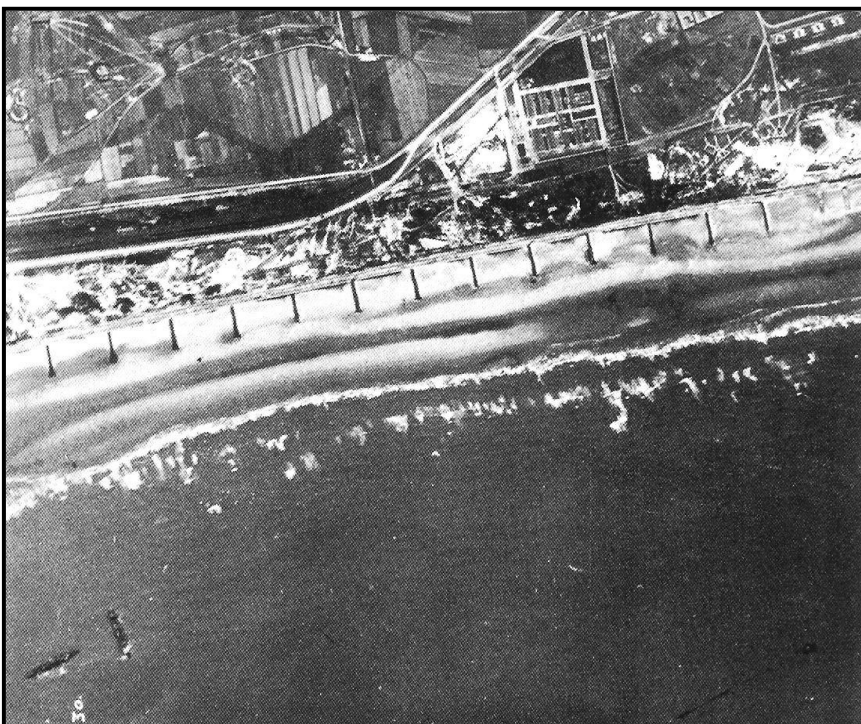
Wegens hevige regen konden de Britse vliegtuigen de voorziene lichtbakens niet uitgooien.

Ook draaide plots de wind zodat de schepen heel vroeg zichtbaar werden voor de Duitse

verdediging en de blokkadeschepen Brilliant en Sirius al heel vroeg onder vuur kwamen te liggen.

Tot overmaat van ramp hadden de Duitsers de boei die de Stroombank markeerde enkele dagen voordien een goeie 2km verplaatst naar het oosten.

De Brilliant en de Sirius waren nu volledig gedesorienteerd en de Briljant liep als eerste vast ten oosten van Oostende ter hoogte van Bredene. De poging van Commander Godsall om zijn schip terug vlot te krijgen mislukte doordat de Sirius in volle vaart achterna kwam en de Briljant ramde. Men slaagde er wel in om de bemanningen te evacueren maar de aanval was totaal mislukt.

Ligging van de vastgelopen Briljant en Sirius: linksonder.

Rechtsboven: het Fort Napoleon met de batterij Hindenburg erachter.

3. De raid van 09-10 mei 1918 op Oostende

Na de mislukte aanval van 22-23 april werd de Duitse verdediging versterkt door een bijkomende batterij met kanonnen van 170mm en om te beletten dat afgezette infanteristen via het staketsel de haven zouden kunnen bestormen werden op verschillende plaatsen stukken van het staketsel weggenomen.

De Britten wilden de mislukte raid van 22 april ten allen prijze overdoen en er werd een nieuwe flottielje samengesteld onder bevel van Commodore Lynes die de aanval vanop de Warwick zou leiden.

De commandanten en officieren evenals verschillende onderofficieren en manschappen van de gestrande Briljant en Sirius hadden verzochten te mogen deelnemen aan deze nieuwe operatie.

De oude kruiser Sapho en de Vindictive, die tijdens de raid op Zeebrugge erg beschadigd was, werden als blokkadeschip klaar gemaakt.

Commander Godsall had het bevel over de Vindictive. Zes officieren en 48 bemanningsleden waren veteranen van de gestrande Briljant.

In de nacht van 09-10 mei vertrokken de schepen vanuit Duinkerke.

4 monitors, 8 destroyers, en 5 motorsnelboten begeleidden de 2 blokkadeschepen.

Als verrassingselement mocht het voorbereidend bombardement op de haven en de Duitse batterijen slechts kort vóór het contact beginnen.

Een gedetailleerd plan was opgesteld voor het aanleggen van een rookgordijn, rekening houdend met de verschillende mogelijke windrichtingen.

De monitors lagen voor anker klaar dieper in zee, het zware geschut van de "Royal Marine Artillery in Flanders" stond aan het IJzerfront klaar om de Duitse kustbatterijen te beschieten en 10 bommenwerpers stonden klaar om brandbommen te gooien op de Duitse verdedigingsstellingen.

De Sapho kreeg machineproblemen en werd achtergelaten. Commodore Lynes besloot met alleen de Vindictive verder te varen.

De lichtboei van de destroyer Faulkner en een lichtboei door een CMB geplaatst, werden gebruikt ter vervanging van de door de Duitsers verwijderde boeien aan de Stroombank, om de Vindictive in de goede richting te leiden.

15 minuten vóór dat de Vindictive de haven zou bereiken, werd het signaal gegeven voor de eigenlijke aanval en het openen van het vuur.

Twee torpedomotorboten vuurden torpedo's af op de staketsels.

Blijkbaar was de Duitse verdediging volledig verrast want er zou geen enkel schot gelost zijn vóór de ontploffing van de torpedo's, maar vanaf dan ontwikkelde zich een echt artillerieduel.

Met motorboten werd een rookgordijn aangelegd tussen de te volgen koers van de Vindictive en de kust.

Even dreigde alles mis te lopen toen een echte mistbank alles omhulde in een duisternis die noch door de zoeklichten van de begeleidende destroyers noch door de speciale zeer krachtige lichtbronnen van de motorboten kon doorboord worden.

Commander Godsall van de Vindictive ging dan op eigen houtje op zoek naar de haveningang en voer zodoende een paar keer heen en weer voorbij de staketsels tot op een bepaald ogenblik er een opening in de mistbank kwam en de staketsels klaar en duidelijk voor het schip lagen.

Een escorterende motorboot schoot onmiddellijk vooruit en markeerde het midden van de vaargeul met een lichtfakkel. De Vindictive stoomde daarop op volle kracht naar de haveningang.

Om 2 uur 's morgens, onder zeer hevig vuur van de Duitse batterijen, slaagde Godsall er in tussen de staketsels te manoeuvreren.

De totaal vernielde Vindictive tegen het Oosterstaketsel

Daarbij kreeg de Vindictive de volle laag van de dichtbij liggende kustbatterijen. Een voltreffer in de achtersteven beschadigde het stuursysteem en een schroef waardoor het schip met de boeg tegen het Oosterstaketsel kwam te liggen.

Commander Godsall probeerde het schip dwars in de geul te leggen maar de schroef brak af en bij een tweede voltreffer op de brug sneuvelde hij.

Luitenant V. Crutchley als enige overblijvende officier op de brug poogde nogmaals de Vindictive dwars te krijgen maar toen bleek dat het niet meer mogelijk was, gaf hij het bevel om de Vindictive te laten zinken.

De boordwerktuigkundige Luitenant William Burry stelde de springlading op scherp en verliet als laatste de machinekamer.

De evacuatie van de bemanning gebeurde met twee snelboten.

De laatste 38 overlevenden werden met de motorboot ML 254 onder zwaar mitrailleurvuur weggevoerd. Sommigen braken hun enkels toen ze van het schip in de motorboot sprongen. Deze motorboot was zwaar beschadigd en overladen maar kon

toch nog de Warwick bereiken alvorens te zinken.

Een andere motorboot, ML 276 voer nog enkele malen heen en weer in de havengeul om nog overlevenden die in het water lagen op te pikken.

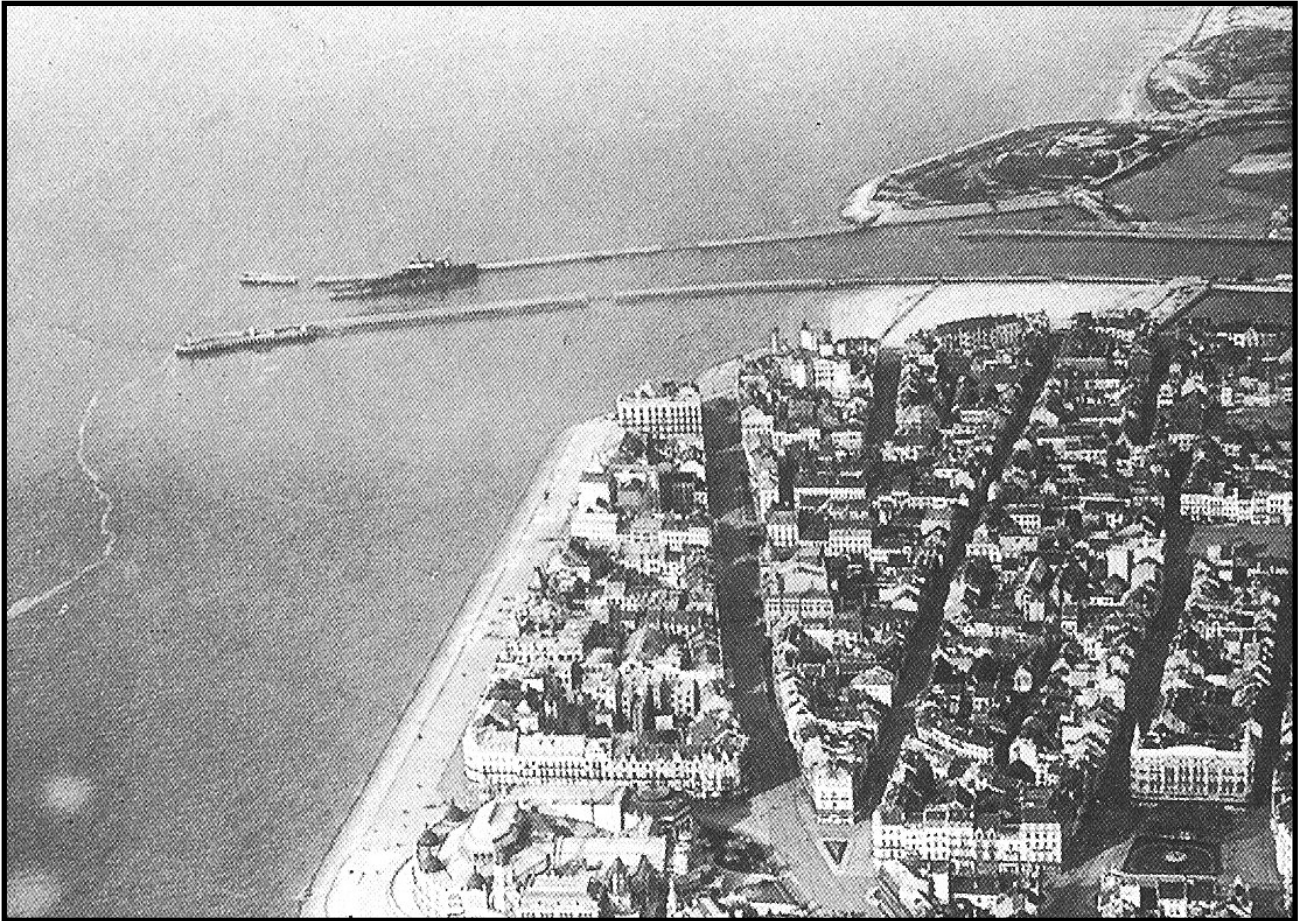
Om halfdrie gaf commodore Lynes het bevel voor de terugtocht. Bij het terugvaren liep de Warwick nog op een mijn en moest op sleeptouw genomen worden.

Ook deze raid was eigenlijk een mislukking daar de Vindictive tegen het Oosterstaketsel lag onder een hoek van 40° dacht men maar later bleek dat het maar 25° was, waardoor de scheepvaart in de vaargeul slechts gedeeltelijk gehinderd werd.

Na de raid werden 8 doden geteld, 10 vermisten en 29 gewonden.

In 1920 werd de Vindictive gelicht en gesloopt. De boeg van het schip werd door de sloper aan de Stad Oostende geschonken.

De Vindictive in de havengeul tegen het Oosterstaksel: de blokkade is mislukt!

Industriezone 2
 Zandvoordeschorredijkstr., 14
 8400 Oostende
 T.059 70 71 23
 F.059 80 45 79
 print@lammaing.com
 www.lammaing.com

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
 vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
 geen ijdel woord is!*

Torhoutsesteenweg 449
 Hoek Kastanjelaan
 8400 Oostende
 Tel. 059 51 49 51

*Openingsuren
 Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
 vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.
 Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.*

4. Nabeschuwing

De operaties voor het blokkeren van de Oostendse en Zeebrugse havens waren een voorbeeld van hetgeen men noemt een “combined operation” waarin zowel de marine als de land- en luchtmacht een rol hebben gespeeld. Later zal men dat op grote schaal toepassen.

Onverwachte en niet berekenbare gebeurtenissen tijdens de uitvoering hebben er echter voor gezorgd dat de blokkades zowel in Zeebrugge en zeker in Oostende, de Duitsers niet belet hebben om die havens verder te gebruiken, maar de Britten hebben hier toch blijk gegeven van gedurfde initiatieven in een poging om de Duitse duikboten te beletten om honderden slachtoffers, zowel burgers als militairen, te maken.

Hadden de Britten een paar recentere schepen opgeofferd dan zou men misschien met de twee duikboten

te Zeebrugge aangekomen zijn en vooral had men waarschijnlijk de blokkade van Oostende met twee schepen kunnen uitvoeren met een veel beter resultaat.

Wat er ook van zij, de inzet van al diegenen die aan de operaties hebben deelgenomen spreekt tot de verbeelding en moet ten volle onze bewondering en waardering krijgen.

Daarom is het goed dat het Vindictivemonument, niettegenstaande er nu misschien

geen herdenkingsplechtigheden meer zullen gehouden worden, een nieuwe locatie zou krijgen nabij de plaats waar zij op een heroïsche wijze haar laatste vaart beëindigd heeft.

BRONNEN

Veldslagen in de Lage Landen – Luc Devos

Oostende 14 -18 , deel 2 – F. Gevaert en F. Hubrechtsen

Zeebrugge en Oostende 1918 – James W. Stock

Memoirs & Diaries: The Zeebrugge Affair – Captain Alfred Carpenter

Memoirs & Diaries: Zeebrugge – W. Wainwright

Primary Documents: British Admiralty Statement on the Ostend Raid, 11 May 1918 – First World War.com

Forum Eerste Wereldoorlog –

www.forumeerstewereldoorlog.be

Eagle Speak – www.eagle.speak.us

DE NOORDZEE (1)

Rafaël Plasschaert

1 De Noordzee, een binnensee

De *Noordzee* is een *binnensee* met een oppervlakte van bijna 19 maal de oppervlakte van ons land en waarin de grote rivieren van West- Europa uitmonden. In het zuidwesten verzekert het Kanaal, in het noorden de brede doorgang tussen Schotland en Zuid-Noorwegen de verbindingen met de Atlantische Oceaan.

Gemiddeld is de Noordzee 94 m diep.

De maximale *diepte* van de Noordzee, 725 m, wordt gemeten in het Skagerak nabij de

kust van Zuid-Noorwegen. In de Belgische territoriale wateren bereikt de diepte nergens 50 m.

Het *zoutgehalte* van het Noordzeewater is afhankelijk van de plaats en van het jaargetijde. In de buurt van riviermondingen is het zoutgehalte 15 – 20 % ; in volle zee loopt het op tot 32 – 35 %. Het zout is afkomstig van de continenten. Door verwerking van de gesteenten komen daar zouten vrij die in een zeer geringe concentratie door rivierwater naar de zee worden gebracht. Door de permanente verdamping van het water – ver-

damping gebeurt bij elke temperatuur maar enkel het oplosmiddel, het water, verdampt – is het zoutgehalte in de loop der tijden gestegen.

2 De Zeebodem

De Noordzee behoort geologisch tot een uitgestrekt sedimentatiegebied. In haar ondergrond komen gesteentelagen voor die doorlopen in de ondergrond van de continenten en die miljoenen jaar oud zijn.

Tijdens de *ijstijden*, ongeveer 100.000 jaar geleden, lag de zeespiegel tot 100 m lager dan momenteel. De noordelijke uitgang van de Noordzee was afgesloten door reusachtige massa's ijs – delen van de noordelijke poolkap - en door gletsjertongen die uit Scandinavische hoog-landen zuidwaarts afzakten. De gletsjers en de ijskap voerden grote massa's morenepuin mee dat, bij het smelten van het ijs verder zuidwaarts, werd afgezet. Dit verklaart de aanwezigheid van grote en kleine gesteenteblokken, grind en zand op de zeebodem. Door de sterke polaire winden werd zand uit de morenes verder zuidwaarts verstoven.

In het zuidelijk deel van de Noordzee stroomden vroeger grote 'oerrivieren' westwaarts doorheen het toen droge Kanaal naar de kleinere Atlantische Oceaan. Deze rivieren voerden zand en slib mee dat in hun benedenloop, nu de zuidelijke Noordzee, werd afgezet. In de *tussen-* en in de huidige *naijstijd* is het gebied van de Noordzee gevuld met smeltwateren en met rivierwater. In de ondiepe zones langs de kust waar de zeebodem uit zand bestaat, hebben golven en sterke getijdestromingen de zandafzettingen sindsdien verder gemoduleerd en geconcentreerd in langgerekte *zandbanken* evenwijdig met de richting van de getijdestromingen. In het Nauw van Kales en aangrenzende delen van het Kanaal en van de Noordzee kunnen deze banken meer dan 20 m hoog zijn bij een breedte van 1 km en een lengte van meerdere kilometers. De bodem van de eb- en vloedgeulen en de oppervlakte van de zandbanken zijn, afgezien van kleine stroomribbels, vrij vlak. In vele gevallen is er wel een reliëf van 'megaribbels': stroomribbels die zich onderscheiden door de afstand van 1 m tot

meer dan 10 m tussen twee opeenvolgende kammen. In de zuidelijke Noordzee komen op zandige zeebodems 'zandgolven' voor: stroomribbels van enkele honderden meters lang en tot 10 m hoog.

Het fijne slib, kleideeltjes kleiner dan 0,1 mm, wordt in suspensie meegevoerd en afgezet in diepere delen van de zee of in overstromde kustgebieden waar de stromingen en golven veel zwakker zijn. De grote rivieren die nu in de zuidelijke Noordzee uitmonden brengen nu nog nauwelijks zand aan maar wel nog veel slib dat in suspensie met stromingen in zee wordt meegevoerd.

3 De zee, een uitwendige natuurlijke kracht

Stromend water, ook zeewater, is een natuurlijke kracht. Bij voldoende stroomkracht neemt het water materiaal deeltjes op, verplaatst ze en zal ze, bij afname van de stroomsnelheid, op een andere plaats achterlaten.

Een wet uit de dynamica zegt dat, bij het even welke kracht, meer energie vereist is om een beweging op gang te zetten of materiaal op te nemen, dan om de beweging te onderhouden en het reeds opgenomen materiaal te verplaatsen. Indien de energie van een beweging nog verder afneemt wordt het meegevoerd materiaal achtergelaten.

Zandkorrels zijn groter en zwaarder dan elementaire kleideeltjes. In vergelijking met kleideeltjes worden zandkorrels dan ook pas bij grotere stroomsnelheden van water opgenomen en bij afname van de stroomsnelheid ook eerder afgezet. Deze wet uit de natuurkunde verklaart dan ook de aanslibbingen en afzettingen in onze kuststreek.

4 Landschappen van de Vlaamse kuststreek.

De drie *natuurlijke landschappen* van de kuststreek - zeepolders, strand en duinen – zijn ieder door zee gevormd.

a) De zeepolders

De *zeepolders* nu een uiterst vlak *kleigebied*, was ooit een uitgestrekte schorre waarop het zeewater, dat het meegevoerd zand reeds had achtergelaten, langsheen vertakte en via ondiepe krekken het gebied binnendrong en het bij vloed overstroomde. Bij de geringere stroom-snelheid werden de meegevoerde kleideeltjes op de schorre en in kleinere getijdegeultjes afgezet. Zo werd de schorre stilaan verhoogd en met dichtere vegetatie bedekt.

Vanaf de 10de eeuw werden, door de bewoners van de kust en van het aangrenzend zandig Vlaanderen, *dijken* opgeworpen om het overstromingsgebied te beperken. Ingedijkte stukken werden drooggemalen en de schorre werd in de loop der eeuwen omgezet in uitstekend landbouwland. De laatste dijk in onze polderstreek, de Internationale Dijk in het stroomgebied van het Zwin, dateert uit 1872. Binnenkort wordt deze dijk gedeeltelijk afgevoerd waardoor een deel van de Willem-Leopold-polder opnieuw een overstromingsgebied van het Zwin zal worden.

Afhankelijk van het tijdstip van de inpolderingen en van het uitzicht dat het vlakke en boomarme poldergebied vertoont, verdelen geografen, historici en bodemkundigen de polderstreek in *meerdere subgebieden*. De poldergrond die aan de Oosteroever grenst is door duinzanden overstoven en door menselijke activiteiten omgewoeld.

Door de vruchtbare bodem heeft de polderstreek een belangrijke economische betekenis. Het rustige, mooie landschap van het weinig bevolkte platteland heeft ook een groeiende recreatieve en ecologische functie.

b) De duinen

Duinen zijn zandophopingen. Ze ontstaan door een wisselwerking van de zee, zand, planten en wind. De zee voert met vloed veel zand aan, dat bij eb droog komt te liggen. Deze zandkorrels zijn *kwartskorreltjes* met een grootte van 0,2 tot 0,3 mm. Zon en wind drogen dit zand uit en bij een windsnelheid van minimum 0,5 m/sec worden

de zandkorrels door de wind opgenomen en verplaatst. Het stuivend zand blijft achter ieder oneffenheid op of van de bodem liggen omdat de wind daar onvoldoende energie heeft om de zandkorrels daar verder te verplaatsen. Waait de wind echter uit een andere richting, dan kan het zand wel opnieuw weggeblazen worden zodat uitsluitend door opstuiven van zand geen duin kan ontstaan. Omdat we langsheen het strand meestal een aanlandse wind hebben, wordt het zand vooral landinwaarts verstuiven.

Het zijn de *planten*, waarvan de zaden samen met het stuivende zand worden aangevoerd, die voor het vastleggen van het zand moeten zorgen. De pioniersplant bij uitstek is het *biestarwegras* dat goed bestand is tegen het zoute water en tegen onderstuiven. Het groeit telkens weer boven het zand uit en helpt mede om zandkorrels te vangen die het duintje dan weer ophogen. Daardoor krijgen de eerste duintjes allen dezelfde vorm: een steile helling aan de zeezijde en een lange, zwakke helling aan de andere kant. Is een duintje wat hoger geworden, dan komt ook de *helmpiant* er op groeien, ook een goede zandbinder die tegen onderstuiven kan. Als woeste stormen uitblijven groeit het duintje steeds verder en verliest het stilaan zijn oorspronkelijke vorm doordat de afzonderlijke duintjes aan elkaar vastgroeien.

Jonge duinen bevatten veel kalk. Ze dragen dan ook *kalklievende planten* zoals de duinroos, hondstong, duindoorn, wondklaver en op enkele schaarse plaatsen ook de duindistel. Stilaan wordt een duin volledig met een aaneensluitend plantenkleeft van grassen, heidesoorten, struiken en bomen, bedekt. Zodra er een opening komt in het plantendek – door bv. gravende konijnen of door het geloep van mensen - kan de wind weer vat krijgen op het zand waardoor er *stuifketels* ontstaan en een duin zelfs heel traag landinwaarts verschuift: het *'wandelen van duinen*.

Onze kustduinen zijn het breedst aan de westelijke en aan de oostelijke grensstreek. In de middenkust zijn ze het smalst; Op de oosteroever is het natuurlijk duinlandschap vooral door militaire constructies sterk beschadigd.

De duinen hebben als belangrijkste *functie* het laag gelegen achterliggend poldergebied te beschermen tegen hoge stormvloed. Ontginning van zand, vroeger algemeen in de duinstreek, is verboden. Verdere verkaveling van duinen voor woonuitbreiding is sedert het duindecreet onmogelijk geworden. In de resterende duinen zijn enkele stroken als natuurgebied beschermd en niet toegankelijk. De resterende duinen zijn door vakantiegangers wel geliefd. Om de schade aan de duinvegetatie, meteen schade aan het duinencomplex, te beperken zijn vele stroken voor wandelaars en zonneklopers afgesloten.

c) *Het strand*

Het *strand* is de onbeschermd, zandige zone die de overgang maakt tussen land en water. Het *natte strand* is de zone die bij hoog tij overstroomt en bij laag tij bloot ligt. Het *droge strand* blijft droog bij hoogtij en vormt de overgang naar de duinen. In ons land is het strand, zoals de duinen, het breedst in het westelijk en het oostelijk grensgebied. Het strand helt zachtjes af naar de hoogwaterlijn en is niet volkomen vlak. Vooral in de zones waar geen strandhoofden zijn gebouwd komen, parallel aan de kustlijn, iets hoger liggende *strandruggen* voor die door lagergelegen geulen, de zwinnen, begrensd zijn. Bij laag tij komt het zeewater daarin tot stilstand. Het in suspensie meegevoerd slib wordt er als een uiterst dun kleilaagje op de bodem afgezet. Dit is duidelijk voelbaar voor wie blootsvoets een waterrijk zwin dwarst. Vele zwinnen vormen bij het terugtrekkend getij toch een afvoergeultje naar de laagwaterlijn. Deze afvoergeultjes worden *muien* genaamd.

Op onze stranden wordt bij hoogtij zand aangevoerd door de westelijke getijdestromingen. Door de golven worden de korrels op de hoogwaterlijn gebracht waar ze door de zeewinden verder landinwaarts worden gevoerd als materiaal voor de opbouw van de duinen. Bij stormweer kennen onze stranden een sterke *stranderosie* waarbij massa's zand in de golven verdwijnen en ergens op de zeebodem afgezet worden. Globaal genomen is onze kust een *erosiekust* waarbij de natuurlijke strandopbouw

onvoldoende is. De beschikbare zandreserves die uit het westen worden aangevoerd, zijn onvoldoende om de natuurlijke erosie te compenseren. Omdat de stranden een natuurlijke bescherming zijn voor de duinen en voor de wandeldijken van de badsteden moet het deficit van de natuurlijke zandtoevoer regelmatig weggewerkt worden door het uitvoeren van een *suppletieprogramma* waarbij zand in zee uit zandbanken opgezogen wordt en op de bedreigde plaatsen van het strand en de duinen wordt gestort.

Het strand werkt als een magneet op de toeristen en kustbewoners. De druk op deze smalle zone, uitgeoefend door 450.000 vaste bewoners en meerdere tientallen miljoenen vakantie-gangers is groot en nog steeds stijgend. Dit heeft geleid tot een goed bestudeerd en stipt uitgevoerd *zeeweringsbeleid*.

(wordt vervolgd)

Uiteraard waren heel wat gidsen en Oostendenaars nieuwsgierig naar wat schrijver Lucas Catherine tijdens zijn volgeboekte TAZ-zomerwandelingen over Oostende en Leopold II zou vertellen. Hij had immers al de verdienstelijke gids "Wandelen naar Kongo langs koloniaal erfgoed in Brussel en België" in 2006 bij uitgeverij EPO gepubliceerd. Daarin komt Oostende aan bod van blz. 86 tot en met 93.

Lucas, volgens de TAZ-brochure "door en door Oostende-kenner", zou het volgens wandelingbegeleider en inleider Raf Deboever vooral hebben over de link Oostende-Brussel. Gedurende de bijna twee uur durende wandeling slaagde Lucas erin om de deelnemers te boeien en diverse interessante wetenswaardigheden mee te delen. De wandeling werd besloten met een bezoek aan een pand, Prinses Clementinaplein 42, waar kunstenaar Jacki Tavernier, met zicht op de Leopoldbuste, vooral de wreedheden van Leopold II in Congo "hand-ig" konterfeitte.

Het lag Lucas Catherine zwaar op de maag dat bij diverse monumenten op de uitlegbordjes geen woord te vinden was over de tragedie van de Congolezen ten tijde van Congo-Vrijstaat. Die kritiek was terecht. Maar, spijtig genoeg, had Lucas zijn huiswerk niet goed of te haastig gemaakt, want het bleef niet bij enkele foutjes over de Oostendse belle époque-geschiedenis die iedereen kan maken. Het rijtje onjuistheden, zowel verteld als neergepend in de meegegeven brochure, werd TE lang. Mocht dit bij vertellen blijven, tot daar, maar als je wat publiceert, dan check je je info toch en een aantal Oostendenaars wilden belangeloos helpen, maar er kwam geen reactie. Bovendien kon je als lezer nergens een bronnenapparaat vinden ... (vermoedelijk was zijn enige en belangrijkste bron: Liane Ranieri, Leopold II, 1973)

Hieronder een overzicht met ó korte rechtzetting.

BROCHURE

1 p2 vrouw Leopold I, Maria-Louiza ó op p42 Louise-Marie
2 p2 Huize Louise-Marie is een gebouw "in Italiaanse stijl" ó geen uitleg?
3 p2 officiële mailbootverbinding Oostende-Dover in 1848 ó moet zijn 1846
4 p6 er wordt niets geschreven over ingrijpende verbouwing CKO (1899-1907) wel op p46
5 p9 Leopold I liet in binnenstad een "chalet" bouwen, op de grens van Mariakerke ó was geen chalet en de grens met Mariakerke?
6 p9 Naast het koninklijk chalet wordt in 1883 de hippodroom geopend. ó Tussen die twee staan de Koninklijke Galerijen
7 p10 De geschiedenis van de pier is die van Blankenberge, niet die van Oostende!!!!
8 p12 Vanaf 1885 denkt Leopold aan de aanleg van het MH-park ó Voorontwerp Keilig is al van 1876 enz.
9 p12 (bedoelde) niervormige vijver MH-park (Keilig!) is identiek aan Josaphatpark (Lainé) ó vijver = grachtwater van uitstekend bastion!
10 p15 Wijk Petit Paris - p57 plein Petit Paris?? ó Kruispunt PP
11 p17 North zag zwart van het in Afrika verdiende geld ó zijn grootste fortuin kwam van de opbrengst van nitraatmijnen in Z-Amerika
12 p18 Royal Palace Hotel .. lag in een zee van groen ?? ... voor het hotel lag het strand Le Paradis, nu ter hoogte van Thermae .. ó Alles een beetje op een hoop - Le Paradis was er niet meer toen het hotel klaar was (omstreeks 1900) en ook dat groen ... (tennisvelden enz. ja)
13 Thermae Palace .... constructie van de jaren 1930 .. waar Leopold dus niets mee te maken heeft .. ó Leopold II plande zo'n instituut nog tijdens zijn leven: mogelijke locaties waren:aan het Marie-Joséplein , in het Leopoldpark en het complex is een late erfenis (het geld lag klaar) van Leopold II via een conventie staat-stad van 1912.
14 Via dezelfde tunnel (naar villa Caroline - einde straat) kon hij naar huis Goffinets (begin straat?) ódat is de eerste keer dat we dat vernemen, bron? Tunnel naar het begin

en einde van de straat KAN NIET (zie bestaande plan van de tunnel).

15 p25 detail: Koninklijke Galerijen 350 m lang ó (serieuze afronding) ze zijn eigenlijk 382 m lang

16 p27 tuinhuis Raversijde ... ook van Knudsen ó het ging om drie gebouwen met o.a. een tuinhuis! Hij geeft de indruk dat het tuinhuis nog bestaat

17 p48 (na Ven. Ga) Daarna begint de Koninklijke Gaanderij ó moet mv. zijn en als je dit leest dan zie je eerst de galerij uit de jaren 1950 (onder de villa), dan het LII-monument (en dan pas de Koninklijke Galerijen)

18 p48 Prijs Koninklijke Galerijen = 749.363 goudfrank ó (gebaseerd op Liane Ranieri 1973 - Piet Lombaerde heeft het over 1,3 miljoen in 1995 - een en ander moet uitgeklaard worden!

19 p52 prijs van de villa ... ó bedoeld wordt chalets denk ik maar verwarring mogelijk- hij geeft de indruk dat het over villa Caroline gaat, die onmogelijk zoveel (zie p52) gekost kan hebben.

20 p57 MH-park aangelegd vanaf 1892 ó eerste fase al klaar in 1892, vanaf die datum uitbreiding

ende, later advocaat, volksvertegenwoordiger, (eerste) minister, Kamervoorzitter, internationaal jurist>Nobelprijs Vrede) – geen burgemeester

c) Dat de architect van de Koninklijke Stal-lingen een Deen was. ó een Noor

d) Dat (Camille) Jenatzy op de hippo-droom een snelheidsrecord vestigde??? ó Toch niet op een gras piste zeker ... was op de kon. baan tussen Oostende en Wenduine; er was toen elk jaar in Oostende een “Semaine automobile d’Ostende”, ook nog in juli 1909 heeft hij het record op de km (vanuit stilstaande positie) gehaald met een Mercedes: 34 sec1/10 (vorige was 36 sec 1/5)

e) Dat de glasramen van de Koninklijke Kapel (aan de SS Petrus- en Pauluskerk) nog origineel zijn en enkele vorstinnen voorstellen ó Hij bedoelt de beelden van koninginnen aan de buitenkant, binnen is alleen het ronde glasraam met “Eendracht baart macht” nog origineel!

Is dat allemaal heel erg, ja en neen; we leren er alleen weer uit dat je je huiswerk geconcentreerd moet maken, anders kan er wat zwaaien.

WANDELING

a) De watervoorziening van 1923 heeft niets met Leopold te maken ó Leopold II was een pleitbezorger voor drinkwater in Oostende en beklemtoonde de nood daaraan in Oostende in het jubeljaar 1905

b) Dat A. Beernaert (buste op MJ-plein) nog burgemeester van Oostende geweest was ó hier geboren, verhuist snel uit Oost-

UIT SYMPATHIE

ZEEVAARTTERMEN (6)

Etienne Pitteljon

Portaalwagen (N), straddle carrier (E)
Voertuig op wielen, gebouwd om scheep-
containers op te heffen en te vervoeren,
binnen de eigen draagconstructie ervan.
Deze wagen wordt gebruikt voor de
verplaatsing en het opstapelen van contain-
ers in een containerterminal.

Product Carrier (E)

Tanker ontworpen voor het vervoer van een
variëteit aan vloeibare producten, gaande
van ruwe olie tot zuivere en onzuivere pe-
troleumproducten, zuren, chemicaliën en
zelfs melasse.

De tanks zijn met een speciale laag bekleed
wat noodzakelijk is om ze te beschermen
tegen sommige producten die door de tank-
er worden vervoerd.

Reach stacker (E)

Een heftoestel waarmee containers kunnen
geladen en gelost worden op of van
opleggers of spoorwegwagons door middel
van een telescopische hydraulische arm,
voorzien van een hefboom.

Zo kunnen de containers heel hoog gesta-
peld worden.

Riem en stuurriem (N) Oar (E)

Rondhout met blad, dat gebruikt wordt om
een vaartuig voor te bewegen, o.m. in de
roeisport. In dat geval spreekt men van een
roeiriem.

De riem kan ook gebruikt worden als roer
en krijgt dan de naam van stuurriem.
In dit laatste geval heeft de riem een grotere
lengte, een breder blad en een zwaardere
uitvoering. De stuurriem wordt vanaf het

achterschip uitgestoken om aan één van
beide zijden tegenkracht te geven en zo het
schip van richting te doen veranderen.
Deze stuurriem bestond al in de Oudheid in
Egypte, Griekenland, Rome en ook in het
Westen en wordt nog steeds gebruikt bij
kleine vaartuigen omwille van de grotere
hefboomwerking ervan.

Roer (N) Rudder (E)

Toestel waarmee een vaartuig wordt bestu-
urd, in het bijzonder de verticale plaat die
scharnierend aan de achtersteven van een
schip wordt bevestigd, of een soortgelijke
voorziening waarmee de vaarrichting kan
worden veranderd.

De oorspronkelijke vorm van het roer is
echter de “riem”.

Roll trailer (E)

Oplegger (meestal voorzien van een lage
laadvloer en kleine wielen), gebouwd voor
het vervoer van vracht, zoals containers,
van de kade naar een schip en omgekeerd.
De roll trailer kan op het dek van een roro-
schip geladen worden en wordt er dan om-
wille van de veiligheid op vastgemaakt.
Voor de roll trailer wordt ook de benaming
Mafi trailer, Mafi flat of kortweg Mafi ge-
bruikt, naar de naam van een bekend merk
van roll trailers.

Ruim (N), hold (E)

Ruimte onder het dek van een schip voor
het stuw van vracht.

S.E.C.U

Stora Enso Cargo Unit: grote container, uitsluitend in gebruik bij de Zweeds-Finse groep StoraEnso voor het vervoer van papier. Hij heeft volgende afmetingen; lengte 13,8m. breedte en hoogte 3.6m. Het eigen gewicht is 15 ton en de vervoerscapaciteit 80 ton..

Voor de fusie van Stora en Enso werd hij Stora-box genoemd.

De SECU's worden aan of van boord gebracht door roll trailers die eronder worden geschoven en door translifters worden verplaatst.

Geladen SECU's worden aan wal leeg gemaakt d.m.v. speciaal ontworpen materieel, zoals de "loadmate", die dit in een 5tal minuten uitvoert.

Schip (N), ship (E)

Algemene benaming voor een vaartuig van enige omvang, drijvend op het water en ingericht voor het vervoer van personen of goederen. We onderscheiden zeeschepen, binnenschepen, zeilschepen, motorschepen, koopvaardij schepen, passagiersschepen, enz.

Nochtans worden in samenstellingen ook grote schepen als boot benoemd, bvb.

loodsboot, motorboot, veerboot, enz.

Schepen van de marine worden soms ook als "zeebodem" aangeduid.

Enkele opmerkingen in verband met schepen;

- een schip wordt beschouwd als roerend goed, maar bij eigendomsoverdracht worden de regels voor onroerend goed toegepast op schepen groter dan 25 register-ton;

- in verband met de uitoefening van de rechtsmacht over een schip, wordt een schip beschouwd als het gebied van de staat, waarvan het schip de vlag voert en er dus geregistreerd is.

Shift (E)

Regelmatige periode in de loop van de dag, bijv., van 06.00u tot 14.00u waarin gewerkt wordt, bijv., door een havenarbeider de mogelijkheid biedt om verschillende soorten vracht te vervoeren, zowel in combinatie met gelijk.

Ship chandler (E)

Algemeen gebruikte Engelse benaming voor een bedrijf gespecialiseerd in de levering van producten die zeeschepen geregeld nodig hebben zoals voeding, onderhoudsproducten, allerlei benodigdheden e.a.

Shuttletanker (E)

Een shuttletanker is een olietanker die speciaal ontworpen is om olie te vervoeren vanaf een olieplatform of FPSO. Hij is uitgerust met een speciale laadinrichting en dynamic positioning om op positie te kunnen blijven liggen. Shuttletanker werden voor het eerst gebruikt in de Noordzee. Ze worden tegenwoordig ook ingezet in Brazilië en in de Noordelijke IJszee.

Sjorren (N), lash en lashing (E)

Het zeevast maken aan boord van een schip van alles, dat niet voldoende gesteund of geschoord kan worden en dat door het slingeren, stampen of rollen van het schip of het overkomende water gaat schuiven. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van sjor-rings of lashings zoals touw, staal draad, kettingen, beugels, beugelriemen, banden, e.a. Wanneer containers op het dek worden vervoerd, dan worden ze vastgesjord. Evenzo worden door middel van spanners voertuigen in roro-schepen bevestigd aan ringen die zich in of op het schip bevinden.

Slot (E)

compartiment in het ruim van een containerschip, waarin een container exact past.

Bron: Nieuwsbrief Zeehaven Brugge vzw

PAPA DAUPHINS

Norbert Hostyn

Enige herinneringen nav. het artikel in het januari-maart nummer van Lange Nelle.

1

Reeds voor de Tweede Wereldoorlog bestond er op die plek een speelclub op het strand, erg vergelijkbaar met “Les Dauphins”. De naam was toen “Les Ours”. De Oostendenaar sprak van “Papa Ours”. Op vele vooroorlogse prentkaarten is de speelclub te zien, duidelijk herkenbaar aan de vlaggen met daarop een beer.

Ook in Westende was er in het interbellum een “Club Ours Blanc” een club met zwemschool en oefeningenvoor lichaamsconditie. Directeur was hier ene Georges Dobrynine. De club “Les Dauphins” in Oostende was zeker al in 1949 actief. Getuige ondermeer een penning uitgereikt aan deelnemers aan de clubspelen.

2

Papa Dauphin

De directeur van de speelclub, eerder een soort hoofdmonitor, werd met “Papa Dauphin” aangesproken. Zeker zolang de Franstalige directeur in dienst was. Dit was tot ca. 1962 of 1963. Het was een bonkige, gespierde man met kale knikker maar met een gouden hart. Dat moet die Georges Perino geweest zijn.

De voertaal was zo lang – onvoorstelbaar! - exclusief Frans. Dan was er een plotse ommezwaai naar complete vernederlandsing met duidelijk Nederlandstalige directeurs. De sfeer was op slag ook totaal anders. De oude gemoedelijkheid was weg. Wellicht viel die overgang samen met het einde van de kinderhome in de Parijsstraat die door diezelfde Franstalige man werd gerund. De exclusieve Franstaligheid was voor vele Oostendse ouders juist het argument om hun kinderen te sturen : “Het was goed voor hun Frans” heette het. Maar daarnaast was er ongetwijfeld ook het elitaire kantje dat het onderscheid maakte met de Stedelijke Speelpleinwerking.

Papa Dauphin werd bijgestaan door een hele schare monitors en monitrices, sportieve jobstudenten.

De eerste Nederlandstalige directeur , wiens naam ik niet meer ken, deed slechts één seizoen uit: hij verongelukte eind september - begin oktober van hetzelfde jaar (1963?). Hij werd opgevolgd door een man met familienaam Caenen. Aangezien dit meteen mijn finalejaar in de speelclub was weet ik niets meer over de periode nadien.

Wat me wel opviel, was de spectaculaire leegloop in de late jaren '60 en vroege jaren '70. In volle zomer lag de speelclub er meestal troosteloos leeg bij. Dit had natuurlijk veel te maken met het feit dat de “input van de kinderhome in de Parijsstraat weggevallen was. Maar ook de prijs speelde wellicht een rol en zeker ook de “destigmatisering” van het Stedelijk Speelplein voor jongere ouders uit de binnenstad.

Prentkaart AVM A341 toont een quasi leeg speelplein van de Dauphins tijdens de laatste jaren van het bestaan.

3

Dagkaarten

Kinderen die voor een halve of hele dag of voor een week kwamen, kregen een kartonnen kaartje opgespeld als bewijs dat hun inschrijvingsrecht voldaan was. Hoe men de abonnees voor één of twee maand herkende weet ik niet meer.

Afrekenen gebeurde in het secretariaat in één van die typische ronde uitsprongen van de badinstallaties. Die ruimte was over een halve cirkel volledig in vensters zodat vandaar uit heel het speelplein in 't oog kon worden gehouden.

Op een groot bord op een paal in het zand geplant, leesbaar van op de dijk, stonden de vele tarieven heel gedetailleerd uitgeschilderd.

4

Speeltuigen

Schommels, glijbanen, wiplanken, klimtuigen... Typisch waren de twee “cages”, vrij vertaald “kooien”. Dit waren twee voor die tijd fijn uitgekiende metalen constructies die klimrek, hangrek, klimnet, ringen (“anneaux”) en trapezen (“balancoirs”) in één constructie verenigden. In een hoek van het plein stonden de speeltuigen op maat van de allerkleinsten gegroepeerd. 's Middags en 's avonds werden schommels, ringen en trapezen afgehaald.

Sommigen waren heel bedreven aan de trapezen : ze lieten zich hangen enkel gesteund door de knieholten en schommelden dan om vervolgens vanuit die positie af te springen. Of ze maakten een “grenouille”, een soort acrobatische houding waarbij men zich met handen en voeten, buik naar onder, vasthield aan de trapeze.

De speeltuigen werden geplaatst eind juni en verdwenen al opnieuw tijdens de eerste dagen van september. De opbergplaats was de grote zaal onder de dijk.

Er was niet alleen het vrij spelen in de club. Op vaste tijdstippen werd er 's vóóren 's namiddags gezamenlijke sportoefeningen gedaan in het open gelaten gedeelte net voor de dijk. Turnoefeningen, maar ook spring- en loopnummers, of een loop- en hindernissenparcours waarin ook de staande speeltoestellen werden ingeschakeld.

Er waren ook basketbalpalen, volleynetten en voetbaldoelen.

Na het zomerseizoen werd “Les Dauphins” net als de rest van de badinstellingen met houten wanden afgesloten. Tegen stormschade in de winter maar even zeer tegen vandalisme en diefstal.
Foto FT/C3112 op de Beeldbank Oostende toont hoe dat afsluiten gebeurde.

5

Vestiaires

De vestiaires lagen aan weerszijden van de ondergrondse speelzaal. Die 't dichtst bij de Kemmelbergstraat was voor de meisjes; die dichtst bij Parijsstraat voor de jongens. In de vestiaires kon men zijn kledij en strandzak kwijt. Daar waren ook de toiletten.

Elke vestiaire werd bewaakt door een mevrouw die ook voor het onderhoud zorgde.

We herinneren ons de vriendelijke Madame Jenny en de gestrengere Madame Yvonne.

6

“Kotche noir”

Onder de dijk bevond zich een grote zaal die als speelruimte diende bij slecht weer. In een hoekje van die zaal was er een berghok waar het erg donker was. Daar lag het sport- en feestmateriaal gestockerd. Na erge kwajongensstreken kon het al eens gebeuren dat men een kwartiertje of een halfuurtje mocht gaan afkoelen in dit donker hok. Straffen kon ook door een kind alle zwerfvuil op het terrein te laten oprapen.

7

“Dauphins, dauphins nager”

Zo werd via de luidspreker het zwemmoment aangekondigd. Enkel op echt warme dagen en enkel onder wakend oog van monitors en monitrices. Omwille van de herkenbaarheid droegen de kinderen een rode katoenen pots met twee lintjes dichtgeknoopt. In 't Frans heette dat een “bonnet rouge”. Er werd verzameld aan het poortje in de afsluiting en op het sein ging het joelend naar zee.

Nadien moest er gedoucht worden. De stortbaden –één voor meisjes en één voor jongens- waren twee halfronde nissen in de buitenmuur van de badinstallaties en voorzien van een vaste douchekop... ... die meestal slecht functioneerde.

8

“Dauphins, dauphins, goûter”

Zo werd via de geluidsinstallatie het sein gegeven voor het vieruurtje, meestal zelf meegebrachte boterhammetjes en een drankje (toen nog vaak in een “pulle”). Bij mooi werd het vieruurtje op het strand genuttigd.

9

Concours de dessin

Een paar keer per seizoen was er een wedstrijd voor zandsculpturen voor de kinderen van de club. De bedoeling was een tekening uit te zetten in het “hard zand”, al dan niet met zandfiguren in reliëf. Af-

werken gebeurde met schelpen, zeevieren, stukjes bloemenpapier, geraspt kleurkrijt en andere meegebrachte prullaria.

10

Chasse au trésor

Een paar keer per seizoen, telkens overwacht. De “trésor” was telkens dezelfde ketting met kleurrijke schakels. Die kon op de dijk in een plantenbak verstopt zitten, of zelfs rond de hals hangen van een dame die op een dijkstoel zat te rusten. Het was zoeken geblazen!!!

11

Regenweer

Bij regenweer was het de bedoeling zich bezig te houden in de grote zaal onder de dijk. Spelletjes, gezelschapsspelen. De fameuze filmvoorstelling hield niet veel meer in dan wat versleten 8mm-Disneyfilmpjes afgedraaid op een gammele projector. Ja, bij regenweer konden het lange dagen zijn.

12

Quinze août

15 augustus was de feestdag in Les Dauphins. Er werd een podium getimmerd. Er waren diverse demonstraties van sportoefeningen en turnen. Er was ook een verkleedwedstrijd (“travestie”). Alles werd beloond met “coupes” (prijsbekers). De foto in het januari 2009-nummer van Lange Nelle illustreert zo’n 15 augustusfeest.

13

“Etoiles”

Tijdens sportmanifestaties of schattenjacht kon men zich onderscheiden. Het systeem van “beloning” bestond uit het uitreiken van “étoiles”. Dit waren mechanisch geborduurde schildjes waarop een dolfijn en een ster stonden afgebeeld. Ze bestonden in diverse kleuren.

Super-beloningen waren grotere schildjes in een soort vilt, weerom met het dolfijnembleem.

14

Varia

Ik herinner me –tijdens de “Franse periode” een paar optredens van een koppel dat hondjes allerlei truukjes liet uitvoeren. Wellicht circusartiesten op retour.

Er werd ook af en toe dansles gegeven door een ballerina ook op (duidelijke) retour, Mercedes Guizard.

Eén zeldzame keer ging we in groep gaan roeien in ‘t bosje

15

Ongevallen

Nooit een dokter ter plaatse geweten. Wel werden de kinderen naar de infirmerie, d.i. de Rode Kruispost gestuurd. Deze bevond zich beneden aan de Zeedijktrappen ter hoogte van de Kemmelbergstraat (dezelfde trappen van Les Dauphins)

16

Recrutering

De kinderen van “Les Dauphins” bestonden lange tijd uit een grote groep Franstaligen uit de gelijknamige home in de Parijsstraat (in één of twee aanpalende herenhuisen). Wat de exacte status van deze home was heb ik nooit geweten. Zeker is dat die langer openbleef dan enkel de twee vakantiemaanden wat me de vraag doet rijzen hoe het dan zat met het onderwijs van deze kinderen?

Oostendse middenstandskinderen vormden de tweede hoofdmoot. Deze hadden meestal een abonnement voor de twee zomermaanden.

En dan waren er de kinderen die voor één of enkele dagen, voor een week of twee weken kwamen. Heel duidelijk herinner ik me enkele Joodse families. Wij keken de ogen uit naar de jongens met hun pijpenkrullen en de typische hoofddeksels die ze droegen!

17 Op de website

”www.beeldbank.oostende.be” zijn volgende beelden te bekijken.

“Les Dauphins” op de Beeldbank Oostende (situatie mei 2009)

-M005576 : Aan de “cage”; voetbalnetten in de verte

-M005579 : Poseren op de grote glijbaan (“tobogan”). Deze werd vervangen door een moderner exemplaar met een knik in het midden van het glijvak.

-FT/C3852 : De oude glijbaan; het poortje naar de zee; afsluiting met paaltjes en korden.

- FT/C3581 :Wiplank en “cage”. Uiterst rechts : het secretariaat in de uitbouw van de badinstallaties
  - PK/B1291 : Afsluiting van het terrein met hekwerk in hout met metaaldraad; foto genomen tijdens een gezamenlijke sportbeoefenen
  - FT/ C3903 :De stelling met schommels en trapezes; Foto duidelijk genomen in de allereerste jaren na Wereldoorlog II! (En dus veel vroeger dan 1953); Afsluiting van het terrein met koord.
  - FT/D0940 : rechts één van de twee “cages”
  - PK/B3377
  - FT/F0011 : met duidelijk beeld op het secretariaat in de uitbouw van de badinstallaties en de ramen van de ondergrondse speelruimte.
  - FT/C5294 : stelling met schommels en trapezen
  - PK/B2221
  - PK/B3263
- Op prentkaarten
- vooroorlogse club (Les Ours) :
  - LITE 141 OSTENDE – Jeux dePlage
  - NELS-THILL N° 70

ING

BELGIE

Dimitri Vettenburg
Commercieel Medewerker
Kantoorverantwoordelijke
Kantoor Middelkerke

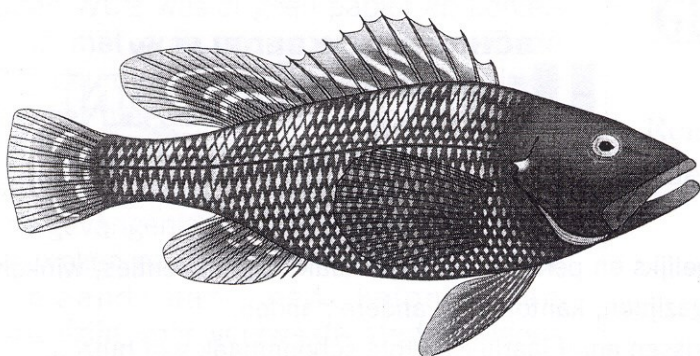
Oudstrijdersplein 15, 8430 Middelkerke, België
T +32 59 31 95 40 F +32 59 31 95 48
E middelkerke@ing.be www.ing.be

ZEEVIS GROOT- EN KLEINHANDEL

***Van Haudt Patrick -
Van de Wynckel Christa***

Vismijn 107 - 8400 Oostende
Delphin Depuydtstraat 8 - 8470 Gistel
Tel. Vismijn (059) 32 19 95 - Fax (059) 33 19 95

OPENINGSUREN

Maandag - Dinsdag - Woensdag 8 - 16u

Donderdag: 8 - 13u

Vrijdag: 8 - 16u

Zaterdag: 8 - 13u

Zondag: Sluitingsdag

Op feestdagen open tot de middag